

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 06 grudnia 2013 roku

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie, Wydział III Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Ewa Dietkow

Protokolant: Kinga Kosicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 listopada 2013 roku w W.

sprawy z powództwa E. P., A. P. i P. P. (1)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

1. powództwo oddała;

2. zasądza od powódek: E. P., A. P. i P. P. (1) solidarnie na rzecz pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 3.617,00 PLN (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

III C 476/12

UZASADNIENIE

Powódki E. P., A. P. i P. P. (1) w pozwie z dnia 5 kwietnia 2012 roku wnosili o zasądzenie od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. na ich rzecz kwoty 198.000,00 PLN wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów procesu.

Pozwany (...) Spółka Akcyjna w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 24 września 2009 roku powódka E. P. i jej mąż P. P. (2) zawarli z pozwanym umowę ubezpieczenia stanowiącego ich współwłasność samochodu M. (...), typ (...), numer rejestracyjny (...), która obejmowała OC, AC, NNW, (...)Auto Pomoc, (...) M. na łączną sumę ubezpieczenia 198.000,00 PLN – dowód – polisa k. 10, wniosek o zawarcie umowy k. 11. P. P. (2) posiadał pełnomocnictwo żony i to on zajmował się wszystkimi sprawami związanymi z ubezpieczeniem pojazdu – okoliczność bezsporna, wniosek k. 11, informacja o numerze konta w aktach szkody. Umowa została zawarta na okres od 24 września 2009 roku do 23 września 2010 roku – dowód – polisa k. 10. Wraz z umową ubezpieczający otrzymali ogólne warunki ubezpieczenia autocasco dla klienta indywidualnego oraz małego lub średniego przedsiębiorcy uchwalone uchwałą zarządu pozwanego z dnia 9 lutego 2009 roku, które stanowiły integralną część umowy – okoliczność bezsporna, OWU k. 14-21. Zawierając umowę właściciele zgłosili posiadanie jednego kompletu oryginalnych kluczyków oraz jednego sterownika urządzenia zabezpieczającego, a także karty pojazdu – dowód – wniosek k. 11. Samochód M. (...) stanowiący własność powódki i jej męża został przez nich oddany do używania J. M. i W. M., prowadzących firmę (...) w S. koło S. – okoliczność bezsporna. W nocy z 11 na 12 czerwca 2010 roku ubezpieczony samochód został skradziony z wnętrza hali produkcyjnej firmy (...), po uprzednim włamaniu do mieszkania i kradzieży kluczyków do samochodu, o kradzieży samochodu i okolicznościach

w dniu 12 czerwca 2010 roku J. M. złożyła zawiadomienie w komisariacie Policji w S. – dowód – zaświadczenie k. 22. W dniu 28 września 2010 roku Prokuratura Rejonowa w Słupsku umorzyła śledztwo w sprawie kradzieży wobec nie wykrycia sprawców – dowód – postanowienie k. 23-23verte. Składając wniosek o wypłacenie odszkodowania z ubezpieczenia autocasco P. P. (2) nie złożył karty pojazdu, złożył w dniu 4 listopada 2010 roku decyzję Starosty (...) o wyrejestrowaniu pojazdu – okoliczność przyznana przez powódki. Pozwany w dniu 24 listopada 2010 roku odmówił przyznania odszkodowania z ubezpieczenia autocasco powołując się na postanowienia § 27 ust. 1 OWU autocasco dla klienta indywidualnego oraz małego i średniego przedsiębiorcy uchwalonych uchwałą zarządu pozwanego z dnia 9 lutego 2009 roku – dowód – zawiadomienie k. 26. Pozwany wskazał, że zgodnie z tym postanowieniem w razie kradzieży pojazdu ubezpieczony, ubezpieczający lub osoba uprawniona do korzystania z pojazdu zobowiązana jest do przekazania pozwanemu dowodu rejestracyjnego i karty pojazdu oraz wszystkich kluczyków i sterowników służących do otwarcia lub uruchomienia pojazdu oraz do urządzeń zabezpieczających przed kradzieżą, określonych we wniosku, w celu ustalenia odpowiedzialności pozwanego w okolicznościach, o których mowa w § 8 ust. 1 pkt 11 – dowód – pismo k. 26, OWU k. 16. Pozwany nie został zawiadomiony o utracie karty pojazdu, a zgodnie z § 31 ust. 2 o utracie dokumentów pojazdu ubezpieczony, ubezpieczający lub osoba uprawniona do korzystania z pojazdu zobowiązani są powiadomić pozwanego w terminie 12 godzin od powzięcia informacji o tych zdarzeniach – dowód – pismo k. 26, OWU k. 20. W myśl § 8 ust. 1 pkt 11 OWU ubezpieczeniem nie są objęte szkody powstałe wskutek kradzieży pojazdu gdy m.in. nie dokonano zabezpieczenia z należytą starannością poza pojazdem dokumentów pojazdu – karty pojazdu – dowód - OWU k. 16. Zgodnie z § 33 ust. 1 OWU w razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązków o których mowa m.in. w § 31 ust. 2 pozwany jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu – dowód – OWU k. 21. W myśl § 34 ust. 1 OWU zawiadomienia i oświadczenia ubezpieczającego, ubezpieczonego lub pozwanego dokonywane w związku z umową ubezpieczenia powinny być składane na piśmie – dowód – OWU k. 21. Mąż powódki P. P. (2) zmarł w dniu 24 grudnia 2011 roku – dowód – odpis aktu zgonu k. 27. Spadek po P. P. (2) nabyła żona E. P. w udziale wynoszącym 1/3 część, córka A. P. w udziale wynoszącym 1/3 część oraz córka P. P. (1) w udziale wynoszącym 1/3 część – dowód – akt poświadczenia dziedziczenia k. 29-30.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Nie może być kwestionowane, że P. P. (2) przekazując w dniu 4 listopada 2010 roku pozwanemu decyzję Starosty (...) o wyrejestrowaniu skradzionego pojazdu nie spełnił wymogu określonego w § 8 ust. 1 pkt 11 w związku z § 27 ust. 1 pkt 1 w związku z § 34 ust. 1 OWU. Po pierwsze właściciel pojazdu wartego 198.000,00 PLN nie może powoływać się na niewiedzę o miejscu przechowywania tak istotnego dokumentu jakim jest karta pojazdu, a takie okoliczności były podnoszone w toku postępowania dotyczącego wypłaty odszkodowania. Jeśli zatem właściciel nie wie gdzie znajduje się karta pojazdu to oznacza, że nie dokonano zabezpieczenia z należytą starannością poza pojazdem dokumentów pojazdu tj. karty pojazdu. Po drugie w razie zagubienia karty pojazdu, a więc jej utraty, ubezpieczony zgodnie z § 31 ust. 2 OWU o utracie dokumentów pojazdu ubezpieczony, ubezpieczający lub osoba uprawniona do korzystania z pojazdu zobowiązani są powiadomić pozwanego w terminie 12 godzin od powzięcia informacji o tych zdarzeniach. Nie jest sporne, że ani powódka E. P., ani jej mąż P. P. (2), ani korzystający z pojazdu J. M. i W. M. nie zawiadomili pozwanego zgodnie z § 34 ust. 1 OWU, a więc w formie pisemnej o zagubieniu karty pojazdu. Zawiadomienie to nie tylko nie zostało złożone w terminie 12 godzin od uzyskania informacji o zagubieniu karty, co w ogóle nie zostało złożone pozwanemu. Za zawiadomienie pozwanego nie może być uznane złożenie pozwanemu decyzji Starosty o wyrejestrowaniu pojazdu, gdyż to nie do pozwanego jako ubezpieczyciela było kierowane zawiadomienie o utracie karty pojazdu przez ubezpieczającego.

O treści stosunku prawnego ubezpieczenia przesądzają zarówno postanowienia umowy ubezpieczenia, jak i postanowienia wzorca umownego ubezpieczyciela - OWU, jeśli spełnione zostały przesłanki związania drugiej strony tym wzorcem, określone odpowiednio w art. 384 k.c. i art. 384¹ k.c. Zgodnie z umową ubezpieczenia pojazdu z dnia 24 września 2009 roku do umowy ubezpieczenia autocasco mają zastosowanie ogólne warunki ubezpieczenia autocasco dla klienta indywidualnego oraz małego lub średniego przedsiębiorcy, ustalone uchwałą zarządu pozwanego z dnia 9 lutego 2009 roku, a które to OWU P. P. (2) bezspornie otrzymał wraz z zawarciem umowy. Umowa ubezpieczenia autocasco nie zawiera szczegółowych warunków poza sumą ubezpieczenia i określeniem wysokości

składki. Zatem OWU stanowią integralną część postanowień umowy stron zawartej w dniu 24 września 2009 roku. Nie ma żadnej sprzeczności pomiędzy postanowieniami umowy ubezpieczenia autocasco, a OWU, bo być nie może skoro OWU to właśnie warunki umowy ubezpieczenia. Zbędne w tych warunkach było badanie przez Sąd zgodnej woli stron umowy, określonej przy zastosowaniu przesłanek wynikających z art. 65 § 2 k.c. Należało rozważyć jednak podniesiony przez powódki zarzut stosowania przez pozwanego klauzul abuzywnych. Stosownie do art. 805 § 1 k.c. oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o działalności ubezpieczeniowej (tekst jedn. Dz. U. z 2010 roku Nr 11 poz. 66 ze zm. – obecnie tekst jedn. Dz. U. z 2013 roku poz. 950) ochronę ubezpieczeniową, także przy dobrowolnym ubezpieczeniu mienia, ustanawia się na podstawie umowy zawieranej pomiędzy zakładem ubezpieczeń, a ubezpieczającym. Postanowienia umowy oraz ogólne warunki umowy ubezpieczenia wyznaczają obowiązki stron. Z treści art. 12a ustawy o działalności ubezpieczeniowej wynika, że OWU określają między innymi prawa i obowiązki stron umowy, sposób ustalania wysokości szkody oraz wypłaty odszkodowania. Jest zatem dopuszczalne nałożenie na ubezpieczającego określonych obowiązków, zwłaszcza zachowania rozsądnych aktów staranności przy zabezpieczeniu ubezpieczonego mienia, których niedopełnienie uprawnia ubezpieczyciela do odmowy wypłaty lub zmniejszenia odszkodowania. Postanowienia OWU nie mogą być sprzeczne z przepisami Kodeksu cywilnego o umowie ubezpieczenia – art. 807 § 1 k.c. Charakter bezwzględnie obowiązujący mają przepisy art. 826 § 1 i § 2 k.c., w których ustawodawca wskazuje na typowe działania ubezpieczonego mające na celu zmniejszenie szkody w ubezpieczonym mieniu lub jej zapobieżeniu, a których podejmowanie jest możliwe w zasadzie tylko wtedy, gdy szkoda nie polega na utracie mienia. Przepis art. 826 § 2 k.c. określa sankcję niedopełnienia przez ubezpieczającego obowiązku użycia wszelkich dostępnych środków w celu zmniejszenia szkody w ubezpieczonym mieniu i zabezpieczenia bezpośrednio zagrożonego mienia przed szkodą w razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego. W sprawie wypadek ubezpieczeniowy polegał na kradzieży samochodu. Wynikający z OWU autocasco obowiązek ubezpieczającego zabezpieczenia z należytą starannością dokumentów pojazdu, skierowany jest na zmniejszenie ryzyka nastąpienia wypadku ubezpieczeniowego, a nie na ograniczenie skutków zaistniałego wypadku ubezpieczeniowego, nie mieścił się więc w ogóle w zakresie hipotezy norm art. 826 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2003 r., IV CKN 53/01, LEX nr 80253). Przewidziany w § 31 OWU obowiązek zawiadomienia ubezpieczyciela o kradzieży pojazdu w ciągu 12 godzin od zdarzenia nie był podnoszony przez pozwanego jako ten, który został naruszony przez ubezpieczającego i mający wpływ na odmowę przyznania odszkodowania. Istotna dla tej odmowy jest sankcja za niewykonanie przez ubezpieczającego obowiązku mającego na celu zmniejszenie ryzyka ubezpieczeniowego jakim jest niezgłoszenie utraty dokumentu pojazdu niezwłocznie po uzyskaniu przez ubezpieczającego wiedzy o utracie. Logicznym jest, że chodzi o nałożenie na ubezpieczającego obowiązku zabezpieczenia dokumentów pojazdu, a co za tym idzie samego pojazdu przed kradzieżą. Brak dbałości o właściwe zabezpieczenie karty pojazdu może umożliwić wejście w posiadanie takiego dokumentu osobie nieuprawnionej do rozporządzania pojazdem i nieuprawnione rozporządzenie ułatwić. Za takim postanowieniem OWU stało oczywiście nałożenie na ubezpieczającego obowiązku zgłoszenia utraty karty pojazdu przed kradzieżą pojazdu, chyba że karta została skradziona wraz z pojazdem. Powódki zaprzeczały aby w samochodzie znajdowała się karta pojazdu i nie znajdowała się ona w pomieszczeniach, z których dokonano kradzieży, nie było więc żadnych przeszkód aby ubezpieczający kartę pojazdu złożył pozwanemu. Skoro jednak po upływie kilku miesięcy od nabycia drogiego pojazdu ubezpieczający nie był świadomy gdzie znajduje się karta pojazdu to należy stwierdzić, że wykazał się rażącym niedbalstwem. Nawet przeciętnie dbający o własne interesy człowiek zabezpiecza dokumenty dotyczące swojego mienia. Oczekiwania wobec osoby prowadzącej działalność gospodarczą, będącej w posiadaniu znacznego majątku są nawet większe. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 marca 2004 roku w sprawie IV CK 151/03, LEX nr 151642 słusznie zauważył, że „przypisanie określonej osobie niedbalstwa uznaje się za uzasadnione wtedy, gdy osoba ta zachowała się w określonym miejscu i czasie w sposób odbiegający od właściwego dla niej miernika należytej staranności. Przez rażące niedbalstwo rozumie się natomiast niezachowanie minimalnych (elementarnych) zasad prawidłowego zachowania się w danej sytuacji. O przypisaniu pewnej osobie winy w tej postaci decyduje więc zachowanie się przez nią w określonej sytuacji w sposób odbiegający od miernika staranności minimalnej”. Ubezpieczający nie zabezpieczył z należytą starannością karty pojazdu, nie wiedział gdzie się ona znajduje, kiedy i w jakich okolicznościach doszło do jej utraty. W takich okolicznościach w oparciu o przepis § 8 ust. 1 pkt 11b oraz § 27 ust. 1 pkt 1 w związku z § 31 ust. 2 i § 33 ust. 1 OWU ubezpieczyciel stał się wolny od odpowiedzialności wobec powódek. „Obowiązek zabezpieczenia z należytą starannością kluczyków i dokumentów pojazdu należy do kategorii obowiązków prewencyjnych, wpływających na zakres ryzyka ubezpieczeniowego przyjętego przez ubezpieczyciela w umowie

ubezpieczenia; kradzież samochodu jest objęta ryzykiem ubezpieczeniowym tylko pod warunkiem dopełnienia tego obowiązku” (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2000 r., I CKN 970/98). W związku z tym należy przyjąć, że do zastosowania sankcji w postaci wyłączenia odpowiedzialności ubezpieczyciela w razie niedopełnienia przez ubezpieczającego omawianego obowiązku wystarcza ustalenie, że uchybienie ubezpieczającego zwiększa ryzyko wypadku ubezpieczeniowego.

Sąd oddalił wniosek powódek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków J. M. i W. M. na okoliczność włamania do hali produkcyjnej oraz do mieszkania, kradzieży kluczyków do samochodu, właściwego zabezpieczenia dokumentów samochodu i nieposiadania karty pojazdu. Nie wymagają dowodu okoliczności przyznane w toku postępowania – art. 229 k.p.c.. Nie były sporne okoliczności kradzieży pojazdu, a powódki przyznały, że karta pojazdu nie była w posiadaniu J. M. i W. M.. Została zagubiona przez P. P. (2) w nieokreślonych okolicznościach.

Postanowienia umowy ubezpieczenia autocasco z dnia 24 września 2009 roku oraz integralnych z nią OWU nie są sprzeczne z bezwzględnie obowiązującymi przepisami Kodeksu cywilnego, w szczególności art. 805 i 807. Strony umowy ubezpieczenia autocasco, ubezpieczenia dobrowolnego, mają swobodę w kształtowaniu treści umowy tym bardziej, że konkurencja pomiędzy ubezpieczycielami jest duża i walka o klienta dotyczy właśnie jak najkorzystniejszych dla niego warunków umowy. Ubezpieczający nie był zmuszony do zaakceptowania niekorzystnych dla niego warunków OWU, a skoro zawarł umowę o określonej treści, to oznacza, że wyrażał zgodę na określone obowiązki wynikające z jej treści. Ponadto podkreślić należy za Sądem Najwyższym, że „żaden z przepisów tytułu XXVII regulujących umowę ubezpieczenia nie zawiera zakazu wprowadzenia do ogólnych warunków ubezpieczenia postanowień określających przypadki, w których następuje wyłączenie odpowiedzialności ubezpieczyciela, o ile wyłączenia te nie pozostają w sprzeczności z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa” – porównaj wyrok z dnia 17 września 2004 roku V CK 54/04, LEX nr 194079.

Postanowienia OWU ubezpieczenia autocasco nie zawierają klauzul abuzywnych. Za taką nie może być uznane odmowa przyznania odszkodowania przez pozwanego. Nie jest to żadne jednostronne uprawnienie strony pozwanej do zmiany bez ważnej przyczyny istotnych cech świadczenia – art. 385³ pkt 19 k.c. Pozwany odmawiając wypłaty odszkodowania powołał się na znane ubezpieczającemu warunki umowy, których ten ubezpieczający naruszył. Umowa stron pozwalała pozwanemu w takiej sytuacji na odmowę wypłaty odszkodowania. Nie ma zastosowania w sprawie przepis art. 827 § 1 k.c., gdyż dotyczy wyłączenia odpowiedzialności ubezpieczyciela w wypadku wyrządzenia szkody przez ubezpieczającego, a nie może być kwestionowane, że szkoda nastąpiła w wyniku kradzieży pojazdu.

To wszystko mając na uwadze sąd orzekł jak w wyroku.

Stosując przepis art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. sąd włożył na powódki solidarnie obowiązek zwrotu pozwanemu kosztów procesu, na które składa się wynagrodzenie adwokata w kwocie 3.617,00 PLN zgodnie z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163 poz. 1348 ze zm.) wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa.